Standardy ochrony dzieci

Spis treści

Preambuła 3

Rozdział I 9

Pracownicy obiektu 9

Rozdział II 16

Procedura identyfikacji dziecka podczas rejestracji w recepcji 16

Rozdział III 20

Procedura interwencji w sytuacji ujawnienia okoliczności wskazujących na krzywdzenie dziecka przez osobę dorosłą 20

Rozdział IV 22

Procedura w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia 22

krzywdzenia dziecka przez pracownika/inną osobę dorosłą 22

Rozdział V 24

Procedura w przypadku stwierdzenia stosowania innych form przemocy wobec dziecka przez rodzica/opiekuna/inną osobę dorosłą 24

Rozdział V 25

Monitoring i ewaluacja standardów ochrony Dzieci 25

Rozdział VI Przepisy końcowe 27

Załącznik nr 1. Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Dzieci. 30

Załącznik nr 2. Przykładowy schemat rozmowy z dorosłym i z dzieckiem podczas identyfikacji.....31

Załącznik nr 3. Zakres danych do sprawdzenia osoby w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.....34

Załącznik nr 4. Wzór oświadczenia o krajach zamieszkania.....35

Załącznik nr 5. Wzór oświadczenia o niekaralności.....36

Załącznik nr 6. Ankieta monitorująca poziom realizacji Standardów Ochrony Dzieci.....37

Załącznik nr 7. Przykłady sytuacji mogących budzić podejrzenia lub wskazywać na krzywdzenie dziecka.....38

Załącznik nr 8: Zasady weryfikacji informacji o karalności.....43

Załącznik nr 9. Jak rozmawiać z dzieckiem krzywdzonym – wskazówki dla pracowników obiektów.....46

Załącznik nr 10: Sposoby reagowania na krzywdzące zachowania rodzica/ opiekuna/innej osoby dorosłej wobec dziecka.....50

STANDARDY OCHRONY DZIECI

W Gościńcu Jaroszewskie Wzgórze

Preambuła

Mając na uwadze:

- obowiązek wynikający z ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich[1]
- treść wytycznych Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie biznesu i praw człowieka, uznając istotną rolę biznesu w zapewnieniu poszanowania praw dzieci.

przyjmuje do stosowania **Standardy Ochrony Dzieci**.

Standardy Ochrony Dzieci w *Gościńcu Jaroszewskie Wzgórze* są realizowane w oparciu o niżej wymienione zasady:

1. *Gościniec Jaroszewskie Wzgórze* prowadzi swoją działalność operacyjną z poszanowaniem praw dzieci, które z uwagi na swój wiek, stan emocjonalny i psychiczny, są szczególnie narażone na krzywdzenie.
2. *Gościniec Jaroszewskie Wzgórze* uznaje swoją rolę w prowadzeniu biznesu społecznie odpowiedzialnego i promowaniu pożądanych postaw społecznych.
3. *Gościniec Jaroszewskie Wzgórze* uznaje istotność prawnego i społecznego obowiązku zawiadamiania organów ścigania o każdym przypadku krzywdzenia, podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka i zobowiązuje się

[1] Dz. U. z 2024 r. poz. 560

szkolić swoich pracowników, aby posiadali kompetencje do wywiązywania się z tego obowiązku.

Słowniczek

Na potrzeby tego dokumentu poniżej wymienionym terminom nadano następujące znaczenie:

1. **Obiekty turystyczne** – obiekty hotelarskie oraz inne obiekty, w których są świadczone usługi hotelarskie określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych[2].
2. **Dziecko/małoletni** - na potrzeby niniejszych standardów przyjmuje się, że dzieckiem, jest każda osoba, która nie ukończyła 18 roku życia.
3. **Opiekun dziecka** – przedstawiciel ustawowy dziecka: rodzic albo opiekun; rodzic zastępczy; opiekun tymczasowy (czyli osoba upoważniona do reprezentowania małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych)
4. **Obca osoba dorosła** to każda osoba powyżej 18 roku życia, która nie jest dla dziecka jego opiekunem, w rozumieniu pkt 3.
5. **Krzywdzenie dziecka** - Krzywdzenie dziecka - krzywdzenie dziecka to każde zachowanie względem dziecka, które stanowi wobec niego czyn zabroniony. Oprócz tego krzywdzeniem jest zaniedbanie (zamierzone lub niezamierzone), działanie lub zaniechanie a także każdy jego rezultat, skutkujący naruszeniem praw, swobody, dóbr osobistych dziecka i zakłóceniem jego rozwoju.
   Wyróżnia się następujące, podstawowe formy krzywdzenia:

[2] Dz.U. z 2023 r. poz. 1944

Przemoc fizyczna wobec dziecka. Jest to jednorazowe bądź powtarzające się działanie bądź zaniechanie wskutek którego dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest na nią potencjalnie zagrożone. Krzywda stanowi rezultat działania bądź zaniechania ze strony rodzica, opiekuna, osoby odpowiedzialnej za dziecko, posiadającej nad nim władzę lub takiej, której ufa.

Przemoc psychiczna wobec dziecka. Jest to długotrwała, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a osobą za nie odpowiedzialną lub osobą, której dziecko ufa. Tak jak w przypadku przemocy fizycznej obejmuje zarówno działania, jak i zaniechania. Do przejawów przemocy psychicznej zaliczamy m.in.:

- niedostępność emocjonalną;
- zaniedbywanie emocjonalne;
- relacja z dzieckiem oparta na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu;
- nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem;
- niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka;
- niedostrzeganie lub nieuznawanie granic psychicznych między dzieckiem a osobą odpowiedzialną;
- nieodpowiednia socjalizacja, demoralizacja;
- sytuacje w których dziecko jest świadkiem przemocy;

Przemoc seksualna wobec dziecka (wykorzystywanie seksualne dziecka). Jest to angażowanie dziecka poprzez dorosłego lub inne dziecko w aktywność seksualną. Dotyczy sytuacji gdy nie dochodzi do kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, molestowanie werbalne - np. prowadzenie rozmów o treści seksualnej nieadekwatnej do wieku dziecka, komentowanie w sposób seksualny wyglądu i zachowania dziecka, zachęcanie do kontaktu z treściami

pornograficznymi, grooming - strategie nieseksualnego uwodzenia dziecka z intencją nawiązania kontaktu seksualnego w przyszłości) i gdy do takiego kontaktu dochodzi (sytuacje takie jak: dotykanie dziecka, stosunek seksualny, zmuszanie dziecka do dotykania ciała sprawcy). Każda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem przed ukończeniem 15 roku życia jest przestępstwem. W przypadku dzieci mówimy o wykorzystaniu seksualnym, kiedy między wykorzystującym (dorosły, inne dziecko) a wykorzystywanym (dziecko) z uwagi na wiek lub stopień rozwoju zachodzi relacja władzy, opieki czy zależności. Do innej formy wykorzystywania seksualnego dzieci zalicza się wyzyskiwanie seksualne. Jest to jakiekolwiek: faktyczne lub usiłowane nadużycie podatności dziecka na zagrożenia, przewagi sił lub zaufania - w celu seksualnym. Wyzysk seksualny obejmuje (chociaż nie jest to konieczne) czerpanie zysków finansowych, społecznych lub politycznych z wykorzystania seksualnego. Szczególne zagrożenie wyzyskiem seksualnym ma miejsce podczas kryzysów humanitarnych. Zagrożenie wyzyskiem seksualnym dotyczy zarówno samych dzieci, jak i opiekunów tych dzieci, mogących paść ofiarą wyzysku.

Zaniedbywanie dziecka. Jest to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie fizycznych i psychicznych potrzeb dziecka. Może przyjmować formę nierespektowania praw dziecka, co w rezultacie prowadzi do zaburzeń w jego zdrowiu i/lub rozwoju. Do zaniedbywania dziecka dochodzi w relacjach dziecka z osobą zobowiązaną do opieki, wychowania, troski i ochrony.

Przemoc rówieśnicza (nękanie rówieśnicze, bullying). Przemoc rówieśnicza ma miejsce gdy dziecko doświadcza różnych form nękania ze strony rówieśników. Dotyczy działań bezpośrednich lub z użyciem technologii komunikacyjnych (np. za pośrednictwem Internetu i telefonów komórkowych). Przemoc rówieśniczą

obserwujemy, gdy szkodliwe działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje:

- przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie);
- przemoc relacyjną (np wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie, szantaż);
- przemoc fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie);
- przemoc materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów);
- cyberprzemoc/przemoc elektroniczną (np. złośliwe wiadomości w komunikatorach, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę);
- wykorzystanie seksualne - dotykanie intymnych części ciała lub zmuszanie do stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych przez rówieśnika,
- przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią (np. przemoc w relacjach romantycznych między rówieśnikami).

6. **Przestępstwo na szkodę dziecka** – kodeks karny co do zasady zawiera katalog czynów zabronionych, które mogą być popełnione na szkodę dorosłych i dzieci. Dodatkowo przewidziane są w nim czyny zabronione, które znajdują zastosowanie w przypadku ich popełnienia na szkodę osoby małoletniej, w tym także osoby małoletniej, która nie ukończyła do 15 roku życia[3]).

[3] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17)

Z uwagi na specyfikę obiektów zakwaterowania, w których łatwo jest uzyskać możliwość odosobnienia, może dojść na ich terenie, do popełnienia przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Są to przykładowo:

a) zgwałcenie (art. 197 kodeksu karnego),

b) wykorzystanie niepoczytalności i bezradności innej osoby przy popełnianiu czyny zabronionego, który to czyn polega na doprowadzeniu danej osoby do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności (art. 198 kk),

c) wykorzystanie zależności lub krytycznego położenia innej osoby, przy popełnianiu czynu zabronionego , który to czyn polega na doprowadzeniu tej osoby do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności (art. 199 kk),

d) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (art. 200 kk),

e) grooming (uwiedzenie małoletniego za pomocą środków porozumiewania się na odległość - art. 200a kk).

f) rozpowszechnianie produkowanie, utrwalanie lub sprowadzanie, przechowywanie lub posiadanie albo rozpowszechnianie lub prezentowanie treści pornograficzne z udziałem małoletniego, a także posiadanie przetworzonego wizerunku dziecka, uczestnictwo w prezentacji treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 202 K.k.)

7. **Pracownik** to osoba zatrudniona na umowę o pracę lub świadcząca pracę na podstawie zbliżonej umowy (np. zlecenie, B2B, umowa o dzieło), a także stażysta, praktykant, wolontariusz itp.

8. **Pracownikiem pracującym z dziećmi** jest każda osoba, której **rzeczywiste obowiązki** są związane z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
9. **Przedsiębiorca lub rolnik** – organ/podmiot/osoba zarządzająca danym obiektem turystycznym lub siecią obiektów, odpowiedzialna za właściwe funkcjonowanie obiektu pod względem formalnym.

Rozdział I

Pracownicy obiektu

Zasady ogólne

1. *Gościniec Jaroszewskie Wzgórze* prowadzi edukację swoich pracowników w celu wyposażenia ich w umiejętność rozpoznawania objawów/symptomów krzywdzenie dziecka oraz umiejętność szybkiego i odpowiedniego reagowania na sytuacje krzywdzenia.

Obiekt może realizować ww. edukację poprzez różne formy np.: szkolenia zewnętrzne, wewnętrzne, e-learning, materiały edukacyjne wypracowane przez obiekt i dostępne dla pracowników, materiały edukacyjne dostępne bezpłatnie, wypracowane przez inne organizacje.

2. Każdy pracownik, przed dopuszczeniem do pracy, zapoznaje się ze Standardami Ochrony Dzieci, co potwierdza złożeniem oświadczenia o dokonaniu tej czynności. Jednocześnie składa zobowiązanie przestrzegania zasad i procedur zawartych w standardach.
3. *Gościniec Jaroszewskie Wzgórze* uwzględnienia sytuację dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wskazówki:

1) Obiekt powinien sporządzić listę materiałów edukacyjnych i udostępnić ją pracownikom, tak aby mieli możliwość samodzielnego szkolenia się w zakresie symptomów krzywdzenia oraz reagowania na krzywdzenie dziecka.
Wiele materiałów na ten temat powstaje w organizacjach pozarządowych (np. w Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę[4]).

1) Do prowadzenia edukacji pracowników należy wyznaczyć w obiekcie osobę odpowiedzialną, która opracuje proces i zasady szkolenia pracowników, zadba o dostęp do treści edukacyjnych oraz o cykliczność szkoleń i ich dokumentowanie.

Zatrudnianie osób do pracy z dziećmi

Przed zatrudnieniem lub skierowaniem danej osoby do pracy z dziećmi[5] ustalane jest czy w przeszłości nie dopuściła się krzywdzenia dziecka. Ustalenia następują zgodnie z art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Wskazówki:

W przypadku obiektów hotelarskich i świadczących usługi turystyczne należy każdorazowo weryfikować czy obowiązki danego pracownika wchodzą w zakres działalności wymienionych w art. 21 ustawy o ochronie małoletnich.

Osoby, których rzeczywiste obowiązki będą polegały na edukacji, opiece nad dziećmi itp. zostaną sprawdzone przez pracodawcę w Rejestrze Sprawców Seksualnych. One

[4] W celu skorzystania z takich materiałów wystarczy założyć konto na platformie edukacyjnej Fundacji i skorzystać z bezpłatnych materiałów edukacyjnych: https://edukacja.fdds.pl/.
[5] W rozumieniu art. 21 ustawy o ochronie małoletnich

same będą też musiały dostarczyć przed nawiązaniem stosunku pracy lub przed dopuszczeniem do działalności informacje o karalności.

W przypadku obiektów świadczących usługi hotelarskie najczęściej będą to osoby zatrudniane do pracy z dziećmi podczas organizowania im czasu wolnego lub zajęć edukacyjnych (specjalne wydarzenia na terenie obiektu, zielone szkoły - o ile pracownik obiektu zostaje wyznaczony do prowadzenia zajęć lub do opieki nad dziećmi; kącik malucha – jeśli jest tam pracownik, który sprawuje nadzór lub opiekę nad dziećmi/organizuje im czas, itp). Będą to także pracownicy, którzy są opiekunami niepełnoletnich praktykantów, stażystów i wolontariuszy *(przykładowe stanowiska pracownicze Załącznik nr 8)*.

W sytuacji jakichkolwiek wątpliwości pracodawca zawsze może poprosić pracowników, którzy nie zajmują się bezpośrednio pracą z dziećmi, ale mogą mieć z nimi pośredni kontakt, do podpisania dobrowolnych oświadczeń o niekaralności i dołączyć je do akt osobowych.

Informacje z Krajowego Rejestru Karnego może uzyskać osoba, której ta informacja ma dotyczyć (kandydat/pracownik). Zaświadczenie można uzyskać bezpośrednio w sądzie lub on-line. Szczegółowe informacje można sprawdzić tutaj:https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-zaswiadczenie-z-krajowego-rejestru-karnego. Uzyskanie zaświadczenia jest płatne.

Zakres kompetencji i odpowiedzialności osób wyznaczonych do wdrażania Standardów Ochrony Dzieci w Gościńcu Jaroszewskie Wzgórze

1. Nadzór nad stosowaniem Standardów Ochrony Dzieci prowadzi Przedsiębiorca lub rolnik.
2. Przedsiębiorca lub rolnik powołuje koordynatora ds. Standardów Ochrony Dzieci(w dalszej części dokumentu zwanego „Koordynatorem").

3. Koordynator jest osobą odpowiedzialną za zapoznanie pracowników z treścią Standardów Ochrony Dzieci oraz monitorowanie jej stosowania w *Gościńcu Jaroszewskie Wzgórze*.
4. Koordynator organizuje i dokumentuje proces edukacji pracowników w zakresie rozpoznawania symptomów, że przebywające w obiekcie dziecko może być krzywdzone oraz sposobów szybkiego i odpowiedniego reagowania na takie sytuacje, zgodnie z procedurami przyjętymi przez obiekt.
5. Koordynator opisuje każdą interwencję lub zgłoszone zdarzenie związane z krzywdzeniem dziecka na terenie obiektu w dokumencie, który jest stworzony do tego celu (np. dziennik zdarzeń lub rejestr interwencji).
6. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa, Koordynator jest odpowiedzialny za zabezpieczenie dowodów (w tym nagrań z monitoringu) i przekazanie ich na wniosek służb w formie kopii listem poleconym lub osobiście prokuratorowi lub policji.
7. Koordynator jest odpowiedzialny za prowadzenie procedury w sytuacji, kiedy doszło do skrzywdzenia dziecka przez pracownika obiektu lub inną osobę dorosłą, która nie jest bezpośrednio zatrudniona przez [Obiekt/Hotel/Sieć] lecz przez podmiot trzeci.
8. Koordynator jest odpowiedzialny za monitorowanie i aktualizację Standardów Ochrony Dzieciorazich dostępność zarówno wśród pracowników jak i innych podmiotów współpracujących z obiektem oraz gości.
9. Dane koordynatora są dostępne dla wszystkich pracowników i gości obiektu, również dzieci. Dane muszą zawierać informację, w jaki sposób można skontaktować się z Koordynatorem (adres e-mail, telefon, dostępność: dni i godziny pracy).

Wskazówki:

W zależności od struktury zatrudnienia oraz sposobu funkcjonowania, obiekt/hotel/sieć powinien wytypować osobę/osoby odpowiedzialne za wdrażanie Standardów Ochrony Dzieci, określić ich kompetencje i odpowiedzialność w zakresie:

a) składania zawiadomień w sytuacji podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego,
b) przygotowania personelu podmiotu do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności.

Powyższe odpowiedzialności może realizować jedna lub kilka osób wyznaczonych przez przedsiębiorcę lub rolnika, a ich dane powinny zostać udostępnione zarówno dla pracowników obiektu jak i gości.

W sytuacji powołania więcej niż jednej osoby, należy zadbać o precyzyjne określenie zakresu obowiązków i odpowiedzialności każdej z nich.

W sytuacji wyboru jednej osoby do wszystkich powyższych zadań należy przemyśleć sytuacje, w której ta osoba może być nieobecna i inny pracownik musi podjąć się wypełniania tych funkcji.

Zasady bezpiecznych relacji pracownik - dziecko

1. Do stosowania poniższych zasad zobowiązani są wszyscy pracownicy *Gościńca Jaroszewskie Wzgórze*, również inne osoby dorosłe, które mają kontakt z dziećmi na terenie obiektu, jeśli kontakt ten odbywa się za zgodą obiektu.
2. Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników mających kontakt z dziećmi znajdującymi się na terenie *Gościńca Jaroszewskie*

Wzgórze jest traktowanie dziecka z szacunkiem i uwzględnianie jego godności i potrzeb.

3. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracowników i inne osoby dorosłe wobec dziecka przemocy w jakiejkolwiek formie.

Zachowania i praktyki oczekiwane od pracowników

1. W komunikacji z dzieckiem zachowuj cierpliwość i szacunek.
2. Słuchaj uważnie dziecka i udzielaj mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji. Komunikując się z dzieckiem staraj się, by Twoja twarz była na poziomie twarzy dziecka.
3. Zapewnij dziecko, że jeśli czuje się niekomfortowo z jakąś sytuacją, potrzebuje pomocy, może o tym powiedzieć Tobie lub innej wskazanej osobie i uzyskać pomoc.
4. Poinformuj dziecko, gdzie w *[Obiekcie/Hotelu/Sieci]* znajdują się Standardy Ochrony Dzieci w wersji dla niego zrozumiałej. Zapewnij, że jeśli będzie miało pytania może się zgłosić do Ciebie lub innej wyznaczonej osoby.
5. Traktuj dzieci jednakowo, bez względu na jakiekolwiek cechy, w tym ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
6. Zadbaj o bezpieczną przestrzeń. Jeśli w obszarze, w którym pracujesz przebywają dzieci, upewnij się, że sprzęt i wyposażenie są używane w sposób zgodny z przeznaczeniem, a otoczenie jest bezpieczne (zwróć uwagę na zabezpieczenia okien i schodów, ograniczony dostęp do ruchliwych dróg, otwartej wody itd.).
7. Jeśli widzisz dziecko/dzieci pozostawione bez opieki, a sytuacja może wskazywać na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka, podejmij działania, aby odnaleźć rodzica/opiekuna.

Zachowania i praktyki niedopuszczalne ze strony pracowników w stosunku do dzieci w obiekcie

1. Nie wolno Ci krzyczeć, zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka.
2. Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka, chyba, że występuje zagrożenie zdrowia lub życia dziecka.
3. Nie wolno Ci nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu nieodpowiednich propozycji. Obejmuje to także seksualnie komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
4. Nie wolno Ci utrwalać wizerunku dziecka w celach prywatnych ani służbowych (nagrywanie, fotografowanie) bez zgody rodziców/opiekunów dziecka i zgody samego dziecka. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza - wtedy zgoda rodzica/opiekuna dziecka nie jest wymagana.
5. Nie wolno Ci nawiązywać kontaktu z dzieckiem poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych) ani spotykać się dzieckiem poza miejscem pracy.
6. Nie wolno Ci proponować dziecku alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji.
7. Nigdy nie dotykaj dziecka, jeśli ono tego nie chce ani w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.

Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną w obiekcie za wdrażanie i monitorowanie Standardów ochrony

Dzieci lub bezpośredniego przełożonego: *[należy wskazać funkcję osoby wraz z danymi kontaktowymi, do której należy zgłaszać krzywdzenie dzieci przez pracownika, inną osobę dorosłą czy rówieśnika]*

Rozdział II

Procedura identyfikacji dziecka podczas rejestracji w recepcji

Jedną z form skutecznego zapobiegania krzywdzeniu dzieci jest ustalenie tożsamości dziecka przebywającego w obiekcie turystycznym i jego relacji z dorosłym, z którym przebywa w obiekcie.

W tym celu Pracownik recepcji podejmuje wszelkie możliwe kroki zmierzające do przeprowadzenia identyfikacji dziecka i jego relacji z osobą dorosłą, która towarzyszy dziecku.

Na potrzeby identyfikacji dziecka i jego relacji z osobą dorosłą z którą przebywa w obiekcie, należy:

1. Poprosić o dokument tożsamości dziecka (dowód osobisty) lub inny dokument potwierdzający dane dziecka. Przykładowe inne dokumenty mogące posłużyć identyfikacji to: legitymacja szkolna, aplikacja MObywatel, Internetowe Konto Pacjenta.
2. W przypadku braku dokumentu tożsamości lub odmowy jego okazania należy poprosić o podanie danych dziecka (np. imię, nazwisko, adres, datę urodzenia) przez zarówno osobę dorosłą oraz dziecko. Dodatkowo należy zapytać zarówno osobę dorosłą jak i dziecko o relację między nimi. Przykładowy schemat rozmowy z dorosłym i dzieckiem znajduje się w *Załączniku nr 1*.
3. Jeżeli osoba dorosła nie jest opiekunem dziecka, powinna zostać poproszona o okazanie stosownego dokumentu np. zgody rodzica na podróżowanie danej osoby z dzieckiem. Może to być zgoda sporządzona w formie pisemnej z

podpisem urzędowo poświadczonym przez notariusza lub zgoda podpisana przez rodzica dziecka, w której będą wpisane dane dziecka, adres jego zamieszkania, telefon do rodzica i numer dokumentu tożsamości/numer PESEL osoby, której rodzic powierzył opiekę nad dzieckiem. Jeśli osoba dorosła nie posiada żadnego z ww. dokumentów, należy poprosić ją o wypełnienie stosownego oświadczenia, zgodnie ze wzorem przygotowanym przez obiekt turystyczny. Oświadczenie powinno zawierać dane dziecka i dane dorosłego, z którym dziecko przebywa, wraz ze wskazaniem relacji jaka występuje pomiędzy dzieckiem a dorosłym. W przypadku gdy osoba dorosła nie jest rodzicem ani opiekunem dziecka, powinna oświadczyć, iż rodzice/opiekunowie wyrazili zgodę na opiekę nad dzieckiem.

4. W przypadku gdy osoba dorosła w której towarzystwie przebywa dziecko odmówi okazania dokumentu dziecka i/lub wskazania relacji między nimi należy wyjaśnić, że procedura służy zapewnieniu bezpieczeństwa dzieciom korzystającym z [Obiektu/Hotelu/Sieci] i że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 maja 2016 roku pracownicy obiektu mają obowiązek ustalić, czy dziecko jest bezpieczne. Po wyjaśnieniu sprawy w sposób pozytywny należy podziękować za czas poświęcony na upewnienie się, że dziecko jest pod dobrą opieką.
5. W przypadku gdy rozmowa nie rozwieje wątpliwości dotyczących osoby dorosłej towarzyszącej dziecku i jej intencji wobec dziecka, a zwłaszcza gdy odmawia on okazania dokumentu tożsamości lub złożenia oświadczenia zawierającego dane dziecka, należy o tym dyskretnie powiadomić przełożonego i pracowników ochrony (o przebywają oni w tym czasie na terenie obiektu), w taki sposób aby nie wzbudzać podejrzeń (można np. powołać się na konieczność skorzystania ze sprzętów na zapleczu recepcji,

prosząc osobę dorosłą, aby poczekała wraz z dzieckiem w holu, restauracji lub innym miejscu).

6. Od momentu, kiedy pojawią się pierwsze wątpliwości, pracownik obiektu turystycznego powinien być uważny zarówno na dziecko, jak i osobę dorosłą, a o ile to możliwe starać się, by nie pozostali sami.
7. Przełożony, który został powiadomiony o sytuacji, przejmuje rozmowę z osobą dorosłą w celu uzyskania dalszych wyjaśnień.
8. W przypadku gdy rozmowa potwierdzi przekonanie o próbie lub o popełnieniu czynu na szkodę dziecka, przełożony zawiadamia o tym fakcie policję. Dalej stosuje się procedurę jak w przypadku okoliczności wskazujących na skrzywdzenie dziecka (patrz rozdział III).
9. W przypadku, gdy świadkami nietypowych i/lub podejrzanych sytuacji są pracownicy innych działów *[Obiektu/Hotelu/Sieci]* np. serwis sprzątający, obsługa pokoi, pracownicy baru i restauracji, strefy relaksu, ochrony i in., powinni oni niezwłocznie zawiadomić przełożonego, a w przypadku jego nieobecności - osobę decyzyjną, która podejmie odpowiednie działania (patrz punkty 7 i 8 powyżej).
10. W zależności od sytuacji i miejsca przełożony weryfikuje, na ile podejrzenie krzywdzenia dziecka jest zasadne. W tym celu dobiera odpowiednie środki prowadzące do wyjaśnienia sytuacji lub podejmuje decyzję o przeprowadzeniu interwencji i zawiadamia policję.

Komentarze i wskazówki

Aby uniknąć sytuacji, w których osoba dorosła nie jest przygotowana do okazania dokumentów dziecka (brak dowodu, legitymacji szkolnej lub innych dokumentów umożliwiających tę identyfikację) należy umieścić informację o takim obowiązku w widocznym miejscu, na swojej stronie www oraz innych stronach pośredniczących w rezerwacji pokoi w obiekcie, a także w potwierdzeniu rezerwacji wysyłanym do gościa.

Należy poinformować osoby dorosłe podróżujące z dziećmi, że podczas rejestracji w obiekcie wymagane będzie okazanie dokumentu pozwalającego na weryfikację tożsamości dziecka, wskazującego na pokrewieństwo (np. dowód osobisty, legitymacja szkolna, aplikacja MOBYWATEL Internetowe Konto Pacjenta, akt stanu cywilnego, zgoda notarialna rodzica na podróżowanie danej osoby z dzieckiem lub zgoda podpisana przez rodzica dziecka wraz ze wskazaniem danych dziecka, adresu jego zamieszkania, kontaktem telefonicznym do rodzica i numerem dokumentu tożsamości/numerem PESEL osoby, której rodzic powierzył opiekę nad dzieckiem).

W przypadku, gdy osoba dorosła nie posiada takich dokumentów minimalnym działaniem ze strony personelu będzie uważna rozmowa z dzieckiem i dorosłym.

Wzór oświadczenia, które składa dorosła osoba w sytuacji braku dokumentów lub możliwości ustalenia relacji oraz tożsamości dziecka i dorosłego, powinien zostać skonsultowany pod kątem RODO oraz innych regulacji obowiązujących na terenie obiektu.

Rozdział III

Procedura interwencji w sytuacji ujawnienia okoliczności wskazujących na krzywdzenie dziecka przez osobę dorosłą

1. Ujawnienie krzywdzenia może nastąpić w następujący sposób:
    a) dziecko ujawniło pracownikowi obiektu fakt krzywdzenia,
    b) pracownik zaobserwował krzywdzenie,
    c) dziecko ma na sobie ślady krzywdzenia (np. zadrapania, zasinienia), a zapytane odpowiada niespójnie i/lub chaotycznie lub/i popada w zakłopotanie bądź występują inne okoliczności mogące wskazywać na krzywdzenie np. znalezienie materiałów pornograficznych z udziałem dzieci w pokoju osoby dorosłej.
2. Pracownik, który ma uzasadnione podejrzenie, że dziecko przebywające w obiekcie jest lub zostało skrzywdzone, powinien niezwłocznie zawiadomić przełożonego/osobę decyzyjną, która zawiadamia policję.
3. W przypadku istniejącego zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, pracownik, który powziął uzasadnione podejrzenie skrzywdzenia dziecka niezwłocznie zawiadamia policję, dzwoniąc pod numer 112 i opisując okoliczności zdarzenia. Niezależnie od powyższego Pracownik zawiadamia o zdarzeniu Koordynatora [*Obiektu/Hotelu*, *Sieci*].
4. Należy dołożyć starań, aby utrudnić lub nawet uniemożliwić dziecku oraz osobie podejrzewanej o krzywdzenie dziecka oddalenie się z obiektu.
5. W przypadku określonym w art. 243 Kodeksu Postepowania Karnego można dokonać ujęcie obywatelskiego osoby podejrzewanej. W takiej sytuacji, do czasu przybycia policji, osoba zatrzymana pozostaje pod nadzorem pracowników ochrony lub innych pracowników hotelu, którzy mogą dokonać takich czynności bez narażenia swojego zdrowia lub życia.

6. W każdym przypadku należy zadbać o bezpieczeństwo dziecka. Dziecko, w miarę możliwości powinno przebywać pod opieką pracownika do czasu przyjazdu policji. O ile to możliwe, należy podjąć próbę wsparcia dziecka.
7. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa skutkującego kontaktem dziecka z materiałem biologicznym sprawcy (sperma, ślina, naskórek), należy w miarę możliwości nie dopuścić, aby dziecko myło się oraz jadło/piło do czasu przyjazdu policji. Należy spokojnie i z szacunkiem wyjaśnić dziecku, dlaczego zastosowano wobec niego takie ograniczenia.
8. Po przejęciu dziecka przez policję należy zabezpieczyć materiał z monitoringu oraz inne istotne dowody (np. dokumenty) dotyczące zdarzenia i przekazać je Koordynatorowi, który na wniosek służb przekaże ich kopię listem poleconym lub osobiście prokuratorowi lub policji.
9. Po interwencji należy zgłosić zdarzenie Koordynatorowi, który następnie opisuje je w dzienniku zdarzeń lub innym dokumencie przeznaczonym do tego celu.

Ujęcie obywatelskie - Art. 243. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37).

§ 1. Każdy ma prawo ująć osobę na gorącym uczynku przestępstwa lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa, jeżeli zachodzi obawa ukrycia się tej osoby lub nie można ustalić jej tożsamości.

Użyte w § 1 określenie „na gorącym uczynku" oznacza ujęcie sprawcy w toku realizacji którejkolwiek z form stadialnych przestępstwa (ale nie wykroczenia), tj. w fazie karalnego przygotowania, usiłowania lub dokonania. W praktyce najczęściej będzie to usiłowanie, jako że zatrzymanie z reguły udaremnia dokonanie czynu zabronionego. Do podjęcia czynności zatrzymania wystarczy dostrzeżenie samej

tylko strony przedmiotowej przestępstwa. K. Dudka [w:] M. Janicz, C. Kulesza, J. Matras, H. Paluszkiewicz, B. Skowron, K. Dudka, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2020, art. 243.

§ 2. Osobę ujętą należy niezwłocznie oddać w ręce policji.

Wyjaśnienie: Obiekt nie ma możliwości weryfikacji swojego podejrzenia na podstawie faktów czy dowodów, od tego jest organ procesowy. W ust. 2 opisaliśmy sytuacje, kiedy zachodzi uzasadnione podejrzenie. Do zatrzymania obywatelskiego nie jest konieczne wystąpienie dokonania czynu zabronionego (np. „najścia" dorosłego w trakcie obcowania z dzieckiem), do zatrzymania wystarczające są formy stadialne czynu, zatem przygotowanie, usiłowanie czy dokonanie. Zatrzymanie w momencie usiłowania (a zatem bezpośredniego zmierzania do dokonania czynu) jest jego zapobieżeniem. Usiłowaniem będzie w tym przypadku już próba wynajęcia pokoju z dzieckiem.

Rozdział IV

Procedura w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia dziecka przez pracownika/inną osobę dorosłą

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez pracownika lub inną osobę dorosłą, która nie jest bezpośrednio zatrudniona przez [Obiekt/Hotel/Sieć] lecz przez podmiot trzeci, osoba, która powzięła tę informację powinna niezwłocznie poinformować o tym fakcie Koordynatora, a pod jego nieobecność inną osobę wyznaczoną do tego celu.
2. Jeżeli zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, osoba, która powzięła wiadomość na ten temat, powinna niezwłocznie powiadomić policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112, podając dane własne, dane dziecka (o ile to możliwe), miejsce pobytu dziecka oraz opis okoliczności sprawy oraz powiadomić

przełożonego/osobę decyzyjną, który powiadamia opiekunów/rodziców dziecka. Osoba, która powzięła wiadomość o zdarzeniu informuje także Koordynatora w formie mailowej/pisemnej.

3. W przypadku, gdy pracownik dopuścił się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę, Koordynator, po powzięciu informacji, powinien zbadać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchując pracownika podejrzewanego o krzywdzenie oraz innych świadków zdarzenia. W sytuacji, gdy naruszenie dobra dziecka jest znaczne, w szczególności, gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności dziecka, Koordynator powinien zarekomendować osobie kierującej obiektem adekwatne działania personalne w stosunku do tego pracownika.
4. Jeżeli osoba, która dopuściła się krzywdzenia nie jest bezpośrednio zatrudniona przez *[Obiekt/Hotel/Sieć]* lecz przez podmiot trzeci (np. outsourcing) wówczas należy zarekomendować zakaz jej wstępu na teren *[Obiektu/Hotelu/Sieci]*, a w razie potrzeby rozwiązać z podmiotem trzecim umowę.

Wskazówki

Warto pamiętać o wskazaniu pracownikom innej niż Koordynator osoby, która może przyjąć zgłoszenie o skrzywdzeniu dziecka przez pracownika lub inną osobę dorosłą. Wynika to z faktu, że czasami Koordynator nie będzie obecny a sprawa będzie wymagała pilnej interwencji. To również zapobiega sytuacji, w której to Koordynator może stać się osobą krzywdzącą i wtedy pracownik musi mieć alternatywę zgłoszenia tego faktu innemu pracownikowi.
Jeśli istnieje taka możliwość, warto zagwarantować pracownikowi zgłaszającemu skrzywdzenie anonimowość, tak aby nie obawiał się poniesienia negatywnych konsekwencji ze strony pracownika, którego podejrzewa o skrzywdzenie, zwłaszcza

jeśli będzie to jego przełożony. Stanowi to najczęstszy powód niezgłaszania podejrzeń związanych z krzywdzeniem dziecka przez dorosłego.

Anonimowość zgłoszenia może nie być możliwa w sytuacji, kiedy doszło do przestępstwa i odpowiednie służby będą chciały zweryfikować szczegółowo informacje o zdarzeniu, również poprzez przesłuchanie świadków. Należy o tym poinformować osobę zgłaszającą zdarzenie.

Rozdział V

Procedura w przypadku stwierdzenia stosowania innych form przemocy wobec dziecka przez rodzica/opiekuna/inną osobę dorosłą

1. W przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica/opiekuna lub inną osobę dorosłą, z którą dziecko przebywa na terenie obiektu, każdy pracownik będący świadkiem takiego krzywdzenia powinien na nie stanowczo zareagować.
2. Jeżeli zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, osoba, która powzięła wiadomość na ten temat, powinna niezwłocznie powiadomić policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112, podając dane własne, dane dziecka (o ile to możliwe), miejsce pobytu dziecka oraz opis okoliczności sprawy oraz powiadomić przełożonego/osobę decyzyjną. Osoba, która powzięła wiadomość o zdarzeniu informuje także Koordynatora, co najmniej w formie mailowej/pisemnej.
3. Jeżeli pracownik obiektu jest świadkiem przemocy fizycznej zastosowanej wobec dziecka (klapsy, szarpanie, krzyk, inne wymienione w definicji przemocy fizycznej) powinien starać się przerwać krzywdzenie i zareagować. Możliwe formy i sposoby reagowania na krzywdzące zachowania rodzica/ opiekuna/innej osoby dorosłej wobec dziecka znajdują się w *Załączniku nr 4*.

4. W sytuacji pozostawienia dziecka poniżej 7 roku życia bez opieki, pracownik który powziął informacje o takim zdarzeniu, powinien powiadomić o tym fakcie przełożonego. Przełożony, który został powiadomiony o sytuacji podejmuje decyzje o dalszym powstępowaniu, w kontekście zapisów Kodeksu Karnego i Kodeksu Wykroczeń[6]. W zależności od tego kontekstu przełożony podejmuje próbę odnalezienia rodzica/opiekuna prawnego lub innej osoby dorosłej, z którą dziecko przebywa na terenie obiektu i wyjaśnia, że nie może on pozostawiać dziecka bez opieki. W sytuacji, kiedy odnalezienie rodzica/opiekuna prawnego lub innej osoby dorosłej, z którą dziecko przebywa w obiekcie nie jest możliwe, lub rodzic/opiekun prawny/inna osoba dorosła nie chce lub/i nie jest zdolna przejąć opieki nad dzieckiem, przełożony zawiadamia o tym fakcie policję. W każdym przypadku należy zadbać o bezpieczeństwo dziecka.

Rozdział V

Monitoring i ewaluacja Standardów Ochrony Dzieci

1. Przedsiębiorca lub rolnik powołuje Koordynatora odpowiedzialnego za Standardy Ochrony Dzieci stosowane w *[Obiekcie/Hotelu/Sieci]* i umieszcza jego dane kontaktowe w miejscu łatwo dostępnym dla personelu oraz gości hotelu, w tym również dzieci.
2. Przedsiębiorca lub rolnik określa zakres zadań oraz kompetencji Koordynatora w zakresie przygotowania pracowników do stosowania zapisów Standardów Ochrony Dzieci, zasad przygotowania pracowników do ich stosowania oraz sposobu dokumentowania tych czynności

[6] Kodeks Karny art. 160 par.1 i 2; art. 210 par.1, Kodeks wykroczeń art. 106

3. Koordynator, o którym mowa w punkcie poprzedzającym, co najmniej raz na dwa lata dokonuje monitoringu i ewaluacji Standardów Ochrony Dzieci.
4. Monitoring i ewaluacja obejmują weryfikację realizacji Standardów Ochrony Dzieci, reagowanie na sygnały naruszenia zasad i procedur oraz zaproponowanie zmian w dokumencie, zwłaszcza pod kątem dostosowania ich do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami.
5. Koordynator przeprowadza wśród pracowników *[nazwa obiektu/hotelu, sieci hotelowej]*, co najmniej raz na 2 lata, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów Ochrony Dzieci.
6. W ankiecie pracownicy mogą proponować zmiany oraz wskazywać naruszenia w obszarze zasad i procedur Standardów Ochrony Dzieci w *[Obiekcie/Hotelu/Sieci]*.
7. Koordynator dokonuje opracowania ankiet wypełnionych przez pracowników, sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje Przedsiębiorcy lub rolnikowi. Przedsiębiorca lub rolnik wprowadza do dokumentu niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom nowe brzmienie Standardów Ochrony Dzieci.

Wskazówki:

Określenie zakresu kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie pracowników podmiotu do stosowania Standardów Ochrony Dzieci, zasady przygotowania pracowników do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności, jest obowiązkiem ustawowym. W tym dokumencie zaproponowano, aby te obowiązki wykonywał powołany w tym celu Koordynator. Zanim jednak określimy kompetencje, najpierw należy szczegółowo określić zakres obowiązków tej osoby i zweryfikować, jakie powinna mieć ona umiejętności i zasoby, aby móc wykonywać wszystkie z tych zadań.

Dobrą praktyką jest monitorowanie i ewaluacja Standardów Ochrony Dzieci raz w roku (zgodnie z wymogami ustawy raz na 2 lata) lub po każdorazowej zmianie przepisów w tym zakresie. Wynika to z faktu, że łatwiej jest na bieżąco reagować na zmiany dotyczące wymogów prawnych, które dynamicznie się zmieniają, a także można szybciej zdiagnozować, że Standardy wymagają zmiany jakichś zapisów np. część zasad czy procedur nie działa właściwie albo nie jest stosowana przez pracowników, co wymaga szybkiej reakcji i adekwatnych działań.

Rozdział VI Przepisy końcowe

1. Standardy Ochrony Dzieci wchodzą w życie z dniem [.....]
2. Standardy Ochrony Dzieci są udostępnione wszystkim pracownikom poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej *[Obiektu/Hotelu/Sieci]* oraz w ..... *[należy podać miejsce dostępności dokumentu]*.
3. Standardy Ochrony Dzieci *są udostępniane pełnoletnim gościom [Obiektu/Hotelu/Sieci] poprzez umieszczenie na stronie internetowej [Obiektu/Hotelu/Sieci] oraz w ..... [należy podać miejsce dostępności dokumentu]*.
4. Standardy Ochrony Dzieci udostępnione są w wersji zrozumiałej i skróconej dla dzieci przebywających na terenie *[nazwa obiektu/hotelu, sieci hotelowej]* w miejscu dla nich dostępnym i widocznym. Wersja skrócona może zawierać elementy graficzne.

Wskazówki:

Przygotowanie wersji skróconej Standardów Ochrony Dzieci

a) dobór odpowiedniego języka, zrozumiałego dla różnych grup wiekowych, formy graficznej, która będzie łatwiej przyswajalna dla dzieci - zwłaszcza młodszych;

b) koncentracja treści na wskazaniu, że w obiekcie wszyscy pracownicy traktują dziecko z szacunkiem i godnością oraz nie zgadzają się na żadne formy krzywdzenia;

c) zamieszczenie w dokumencie informacji wyjaśniających czym jest krzywdzenie - wymieniając wszystkie jego formy (czasami dzieci nie wiedzą, że są krzywdzone), co dziecko może zrobić i do kogo się zgłosić, kiedy czuje się zagrożone lub zaniepokojone,

d) wskazanie pożądanych i zakazanych zachowań dorosłych pracowników wobec dzieci.

e) warto, aby skrócona wersja była przetłumaczona na inny język niż polski.

Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi:

Jeżeli w obiekcie organizowane są zajęcia dla dzieci lub charakter pracy obiektu powoduje, że w obiekcie są grupy dzieci, które ze sobą przebywają dłuższy czas lub spotykają się cyklicznie, a dzieci funkcjonują w społeczności i tworzą się między nimi relacje obiekt powinien stworzyć załącznik do Standardów Ochrony Dzieci pn. „Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi". W przypadku obiektów, w których kontakt między dziećmi jest okazjonalny i krótkotrwały wprowadzenie zasad nie jest konieczne.

Treść „Zasad bezpiecznych relacji między dziećmi" powinna zostać wypracowana w sposób partycypacyjny, z udziałem dzieci i z uwzględnieniem specyfiki obiektu oraz potrzeb dzieci w nim przebywających. W sytuacji, gdy w obiekcie przebywają dzieci w

różnych grupach wiekowych i z różnymi potrzebami, można opracować wersje zasad dla różnych grup.

Zagadnienia, które powinny znaleźć się w „Zasadach bezpiecznych relacji między dziećmi”:

1. Zasady komunikacji (w tym komunikacji internetowej)
2. Zakaz stosowania przemocy w jakiejkolwiek formie
3. Sposoby rozwiązywania konfliktów
4. Szacunek dla cudzej własności, prywatności i przestrzeni
5. Równe traktowanie, szacunek dla różnorodności, indywidualnej tożsamości i ekspresji

Załącznik nr 1. Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Dzieci.

Miejscowość, dnia .....

Oświadczam, że zapoznałam/-em się ze Standardami Ochrony Dzieci obowiązującymi w [.....] i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

Czytelny Podpis

Załącznik nr 2. Przykładowy schemat rozmowy z dorosłym i z dzieckiem podczas identyfikacji

1. Podczas rozmowy z osobą dorosłą należy zachować spokój, być uprzejmym i cierpliwym.
2. Na początku rozmowy warto poinformować osobę dorosłą, że w *[nazwa obiektu/hotelu, sieci hotelowej]* obowiązują Standardy Ochrony Dzieci i w związku z tym, obowiązkiem pracownika jest weryfikacja tożsamości dziecka i relacji łączącej go z osobą dorosłą, towarzyszącą dziecku. Jest to również zgodne z ustawą o ochronie małoletnich.
3. Mogą zaistnieć sytuacje, w których osoba dorosła będzie czuła się niekomfortowo, wyrazi swój sprzeciw albo niezadowolenie. Nie musi to oznaczać, że jest ona potencjalnym przestępcą.

Przykład rozmowy z gościem:

«W [Obiekcie/Hotelu/Sieci] obowiązują Standardy Ochrony Dzieci, w związku z tym, w momencie rejestracji prosimy o przedstawienie dokumentów tożsamości dziecka i towarzyszącej mu osoby. Czy dziecko ma przy sobie dokument tożsamości?» (legitymacja, paszport, inne, pozwalające ustalić tożsamość dziecka).

Jeżeli dziecko nie posiada dokumentu lub po jego sprawdzeniu nie ma pewności, że osoba dorosła jest prawnym opiekunem dziecka, zadajemy osobie dorosłej poniższe pytania, które pomogą ocenić sytuację:

1. Jak nazywa się dziecko, ile ma lat?
2. Czy jest Pan/Pani prawym opiekunem dziecka? lub Czy dziecko jest z Panem/Panią spokrewnione? Czy ma Pan/Pani dokument uprawniający do sprawowania opieki nad dzieckiem?

3. Czy ma Pan/Pani zaświadczenie od rodziców dziecka, że przebywa ono pod Pana/Pani opieką?
4. Czy może Pan/Pani lub dziecko wykonać telefon do rodziców/opiekunów, abyśmy mogli to potwierdzić?
5. Czy mogę poznać cel podróży Pana/Pani i dziecka?

Przykładowa rozmowa z dzieckiem:

Witamy Cię w naszym obiekcie.

Ja mam na imię.....i jestem odpowiedzialny/a za.....

Chciałabym/chciałbym Ci zadać kilka pytań:

1. Jak się nazywasz, ile masz lat? Gdzie mieszkasz?
2. Kim jest osoba, z którą przyszedłeś/przebywasz/podróżujesz?
3. Czy znacie się dobrze z tym Panem/Panią?
4. Gdzie są twoi rodzice? Chcielibyśmy się z nimi skontaktować, czy masz do nich numer telefonu?

UWAGA:

1. Jeżeli dorosły odpowiada za dziecko, informujemy, że chcemy porozmawiać bezpośrednio z dzieckiem.
2. W każdej sytuacji, w której nie możemy dokonać ustalenia tożsamości dziecka i relacji pomiędzy nim a dorosłym, który mu towarzyszy, prosimy osobę dorosłą o wypełnienie oświadczenia, o którym mowa w rozdziale II pkt 3, ppkt.c.
3. Jeżeli dorosły utrudnia kontakt z dzieckiem, nie chce podać danych dziecka ani wypełnić oświadczenia, należy zaproponować dorosłemu rozmowę z przełożonym.

4. Jeśli osoba dorosła chce zrezygnować z usługi noclegowej z powodu wymaganych procedur i opuścić obiekt wraz z dzieckiem, pracownik recepcji powinien próbować załagodzić sytuację i zaproponować rejestrację dorosłego z dzieckiem bez konieczności składania oświadczenia i podawania danych. Jednocześnie po zakończeniu procesu rejestracji i oddaleniu się osoby dorosłej do pokoju, zgłasza tę sytuację przełożonemu, gdyż istnieje ryzyko, że może dojść do skrzywdzenia dziecka na terenie obiektu. Przełożony podejmuje decyzje o dalszych działaniach: obserwacji osoby dorosłej lub o wezwaniu policji, która może dokonać wylegitymowania i weryfikacji osoby dorosłej i dziecka, z którym ta osoba przebywa.

Załącznik nr 3. Zakres danych do sprawdzenia osoby w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym

Zakres danych pracownika niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

Imię i nazwisko: .....

Data urodzenia: .....

Pesel: .....

Nazwisko rodowe: .....

Imię ojca: .....

Imię matki: .....

Rejestr dostępny jest na stronie: https://rps.ms.gov.pl/

By móc uzyskać informacje z rejestru z dostępem ograniczonym, konieczne jest założenie profilu organizacji.

Załącznik nr 4. Wzór oświadczenia o krajach zamieszkania

....., dnia..... r.

OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA

Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat mieszkałem/am w następujących państwach, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo, którego jestem obywatelem/-ką:

...

....

Jednocześnie przedkładam informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi/ informację z rejestrów karnych /oświadczenie/-a o niekaralności.

Jestem świadomy/-a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Czytelny Podpis

Załącznik nr 5. Wzór oświadczenia o niekaralności

miejscowość i data

Oświadczenie o niekaralności

Ja, ...nr PESEL ...../nr paszportu .....

oświadczam, że w państwie ..... nie jest prowadzony rejestr karny/ nie wydaje się informacji z rejestru karnego *[niepotrzebne skreślić]*. Oświadczam, że nie byłam/em prawomocnie skazana/-y w państwie ..... za czyny zabronione, odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/-em się takich czynów zabronionych, oraz że nie nałożono na mnie obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Czytelny Podpis

Załącznik nr 6. Ankieta monitorująca poziom realizacji Standardów Ochrony Dzieci.

Treść pytania	tak	nie	uwagi
1. Czy znasz treść dokumentu Standardy Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem			
2. Czy wiesz, jakie sytuacje mogą wskazywać, że dziecko jest zagrożone skrzywdzeniem?			
3. Czy znasz procedury reagowania na podejrzenie lub stwierdzenie krzywdzenia dziecka na terenie obiektu?			
4. Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem?			
a) Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone? (odpowiedź opisowa)			
b) Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? (odpowiedź opisowa)			
5. Czy masz jakieś sugestie zmian dotyczących Standardów Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem? (odpowiedź opisowa)			

Załącznik nr 7. Przykłady sytuacji mogących budzić podejrzenia lub wskazywać na krzywdzenie dziecka

UWAGA!

Wystąpienie niektórych zdarzeń nie oznacza automatycznie, że dochodzi do krzywdzenia małoletniego. Ważne jest, żeby zachować czujność i zwracać uwagę na sytuacje, które wzbudzają niepokój. Sytuacją niepokojącą będzie na pewno taka, w której relacja osoby dorosłej i dziecka nie wydaje się swobodna i opiekuńcza.

RECEPCJA

Gość nie chce podać swoich danych osobowych ani danych dziecka.	Gość zabiera dziecko bezpośrednio do pokoju, sprawia wrażenie jakby nie chciał, żeby dziecko nawiązało kontakt z osobą pracującą w recepcji.
Gość oświadcza, że nie ma dokumentów swoich i/lub dziecka; nie chce udzielić wyjaśnień.	Gość, który melduje się z dzieckiem, zaprasza inne osoby, które nie są gośćmi obiektu (osoby takie mogą pojawiać się na krótki czas).
Gość z dzieckiem płaci gotówką albo kartą prepaid. Płaci codziennie (nie wie, na jak długo się zatrzyma) albo prosi kogoś innego, żeby zapłacił za jego pobyt.	Gość z dzieckiem wynajmuje pokój na godziny albo nie na cały dzień; lub wynajmuje pokój na bardzo długi okres.

Gość posiada ze sobą gadżety czy przedmioty, które mogą być przekazywane dzieciom jako prezenty.	Gość, który przyjeżdża z dzieckiem, nie ma bagażu albo przyjeżdża z bardzo małym bagażem (podręczna torba/aktówka).
Gość pojawia się w obiekcie z dzieckiem, z którym wcześniej nie meldował się w recepcji.	Gość zachowuje się wobec dziecka w sposób nacechowany seksualnie, a relacja między osobą dorosłą a dzieckiem nie wydaje się naturalna i opiekuńcza.
Gość niebędący rodzicem dziecka wynajmuje pokój, w którym jest mniej łóżek niż meldowanych osób – np. łóżko małżeńskie.	Dziecko jest ubrane w sposób nieodpowiedni do pogody albo nieadekwatny względem osoby dorosłej, z którą przyjechało do obiektu.
Podczas rejestracji dziecko wydaje się niespokojne, zestresowane czy zmuszone do przebywania w obiekcie z osobą dorosłą.	Dzieci sprzedające drobne przedmioty albo żebrzące pod obiektem.
Dziecko przychodzi do obiektu późno w nocy lub w czasie, kiedy powinno być w szkole.	Dziecko nie wie, gdzie jest albo pytane o cel podróży podaje niespójne odpowiedzi.

Dorosły meldujący się z dzieckiem, nie pozwala nawiązać recepcjoniście bezpośredniego kontaktu z dzieckiem – odpowiada za dziecko, nie dopuszcza dziecka do głosu.	Dziecko sprawia wrażenie, jakby było pod wpływem środków odurzających lub alkoholu (zaburzony i błędny wzrok, problem z utrzymaniem równowagi, niewyraźna mowa, brak reakcji na bodźce).

RESTAURACJA i BAR

Gość przychodzi do baru lub restauracji z dzieckiem, z którym nie był zameldowany w obiekcie.	Osoby z zewnątrz, niezameldowane w obiekcie, zdają się szukać klientów i coś im oferować (możliwe, że będą chciały pośredniczyć w przekazaniu kontaktów do dzieci).
Gość dopytuje się o usługi seksualne dla dorosłych, w tym z młodymi osobami (np. zasłyszana rozmowa w barze lub restauracji).	Nastolatki czekają przy stole albo w barze na osobę dorosłą, która je odbiera i nie wydaje się ich rodzicem czy opiekunem (możliwe, że jest to klient, sutener albo handlarz ludźmi).
Dzieci, które wydają się być bez opieki, proszą o jedzenie, napoje czy pieniądze.	Wymiana gotówki pomiędzy osobą dorosłą a dzieckiem (wymiana może budzić podejrzenie przekazywania wynagrodzenia za usługi).

Dzieci wydają się niespokojne, zdenerwowane i unikają kontaktu wzrokowego.	Podczas pobytu osoba dorosła i dziecko nie przychodzą do sali na śniadanie.
Osoba dorosła zachowuje się w sposób nacechowany seksualnie wobec dziecka – nie jest to naturalna i opiekuńcza relacja.	Dorosły podaje dziecku alkohol.

SŁUŻBA PIĘTER

Wywieszka “Nie przeszkadzać” ciągle widoczna na drzwiach pokoju, w którym przebywają dzieci.	Brak zgody na sprzątanie pokoju przez cały pobyt gościa.
Dużo banknotów/gotówki zauważonych w pokoju (może świadczyć o nielegalnych płatnościach).	Dzieci pozostawione bez opieki przez długi czas w pokoju lub w ogóle nie wychodzące z pokoju (np. donoszone jest im jedzenie).
Zauważone w pokoju w dużej liczbie komputery, telefony komórkowe, czytniki do kart płatniczych.	Osoba dorosła i dzieci nieczęsto wychodzą z pokoju, prawie wcale nie wychodzą albo wychodzą tylko w godzinach, kiedy mało gości przemieszcza się po obiekcie.

W pokoju znajdują się ubrania dziecięce albo zabawki, mimo że dziecko nie zostało zameldowane w obiekcie.	Osoby dorosłe, które nie są gośćmi obiektu, przebywają w lobby, zdają się obserwować okolicę i kontaktują z gościem obiektu, który przyjechał z dzieckiem.
Zauważona duża ilość alkoholu albo narkotyki w pokoju, w którym osoba dorosła zameldowała się z dzieckiem.	W pokoju, w którym osoba dorosła zameldowała się tylko z dzieckiem/dziećmi, znajdują się prezerwatywy, narkotyki, etc. materiały pornograficzne, zostawione w widocznym miejscu.

Załącznik nr 8: Zasady weryfikacji informacji o karalności

Kategorie stanowisk:

A. Pracownik pracuje dziećmi i wykonuje obowiązki wchodzące w zakres art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (np. prowadzi zajęcia i sprawuje opiekę nad małoletnimi w obiekcie) **Istnieje ustawowy obowiązek weryfikacji pracownika w Rejestrze Sprawców Przestępstw Seksualnych oraz wymagane jest przedstawienie przez pracownika informacji z zakresu przestępstw wymienionych w art. 21 ust. 3 ww. ustawy.**

B. Pracownik ma/może mieć styczność z dzieckiem w obiekcie, ale nie wykonuje obowiązków wchodzących w zakres art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. **Nie ma ustawowego obowiązku weryfikacji.** Zaleca się poproszenie pracownika o dobrowolne złożenie oświadczenie w zakresie niekaralności za przestępstwa seksualne i wymienione w KRK.

C. Pracownik nie ma styczności z dzieckiem w obiekcie i nie wykonuje obowiązków wchodzących w zakres art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. **Nie ma ustawowego obowiązku weryfikacji.**

OPIS STANOWISKA	Zakres obowiązków	KATEGORIA
Pracownik	Opiekuje się dziećmi w hotelowej świetlicy, organizuje czas wolny dla dzieci w obiekcie (art. 21 – opieka)	**Kategoria A**

Ratownik	Ratownik 1: Do zadań należy nauka dzieci pływania (art. 21 – edukacja).	**Kategoria A**
	Ratownik 2. Nadzoruje basen. Nie opiekuje się dziećmi, nie uczy ich. Konieczność nadzoru na basenie przy uwzględnieniu zasad wynikających ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
Opiekun praktyk	Edukuje małoletniego (art. 21 – edukacja) Przejmuje odpowiedzialność za praktykanta. Powinien zadbać o jego bezpieczeństwo. Tutaj zastosowanie znajdują także zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria A**
Pracownik działu recepcji	Pracownik 1: Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy. Ma styczność z dzieckiem tylko na potrzeby rejestracji, ewentualnie udzielenia informacji gdy dziecko odeszło od rodzica/opiekuna (zgubiło się). Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
	Pracownik 2: do jego rzeczywistych obowiązków należy m. in. opieka nad dzieckiem w sytuacji zagubienia dziecka, pobytu z dzieckiem w sytuacji zagrożenia dobra dziecka.	**Kategoria A**
Pracownik działu technicznego, gospodarczego	Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy. Styczność z dzieckiem w przypadku wykonywania serwisu w pokoju podczas pobytu gości (nieletni może być w pokoju, ale zawsze jest z nim rodzic/opiekun). Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
Pracownik działu housekeeping	Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy.	**Kategoria B**

	Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci. Styczność z dzieckiem w przypadku usuwania awarii w pokoju podczas pobytu gości (dziecko może być w pokoju, ale zawsze jest z nim rodzic/opiekun). Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci.	
Pracownik kuchni	Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy. Styczność z dzieckiem podczas serwowania posiłków w sali restauracyjnej (nieletni przebywa pod opieką rodzica/opiekuna)	**Kategoria B**
Pracownik gastronomii (bar/kawiarnia/restauracja/stołówka)	Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy. Styczność z dzieckiem podczas trwania usługi gastronomicznej (dziecko przebywa pod opieką rodzica/opiekuna). Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
Pracownik administacyjno - biurowy (marketing, sprzedaż, księgowość, sekretariat)	Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy. Pracownicy nie mają kontaktu z małoletnim. Jeśli zajdzie sytuacja, w której pracownik ma kontakt z dzieckiem, zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria C**
Ochrona	Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy. Styczność z dzieckiem w nagłych sytuacjach wymagających interwencji ochrony. Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**

Załącznik nr 9. Jak rozmawiać z dzieckiem krzywdzonym – wskazówki dla pracowników obiektów.

Jeżeli w obiekcie dojdzie do sytuacji interwencji w celu ratowania zdrowia lub życia dziecka, albo do sytuacji, w której samo dziecko ujawnia krzywdzenie - należy przede wszystkim zadbać o bezpieczeństwo dziecka. Do czasu przyjazdu policji lub innych służb interwencyjnych dziecko powinno przebywać pod opieką pracownika.

Taka sytuacja może powodować silny stres u dziecka i prowadzić do różnych reakcji, takich jak:

- pobudzenie i panika,
- zachowania ucieczkowe mające na celu odwrócenie uwagi od trudnej sytuacji: bagatelizowanie sytuacji, śmiech, inne zachowania, które wydają się być nieadekwatne,
- agresja, autoagresja, zachowania regresywne (bujanie się, zaciskanie pięści),
- wrażenie zdezorientowania lub zagubienia,
- wrażenie wycofania, bycie cichym, niewielki ruch lub jego brak.

Każdy kontakt z dzieckiem pokrzywdzonym wymaga delikatności oraz empatii.

Dziecko, które doznało krzywdzenia ze strony dorosłych jest bardzo nieufne. Przez długi czas mogło doświadczać poczucia silnego zagrożenia życia, może odczuwać, że nie kontroluje własnego losu, jest bezradne i przestraszone.

Dziecko doświadczone wykorzystaniem seksualnym często jest przekonane, że inne osoby dorosłe nie uwierzą w jego relację i boi się, że zostanie obwinione i uznane za „złą" osobę. Dodatkowo, dziecko czuje się w pewnym stopniu odpowiedzialne za fakt bycia wykorzystanym, co powoduje w nim ogromne poczucie winy.

W wyniku manipulacji ze strony sprawcy dziecko postrzega go jako osobę mającą wyjątkowy wpływ, przed którym nikt nie może dziecka ochronić.

Zdarza się, że sprawcy grożą dziecku, że jeżeli będzie przeciwko nim zeznawać, jemu lub bliskim mu osobom może stać się „coś złego". Sprawcy często wikłają dziecko w zmowę milczenia. Używają argumentów wpędzających dziecko w poczucie winy, wmawiając, że jest ono współodpowiedzialne za to co się stało albo przekonują, że jeśli ujawni wykorzystywanie, to nikt mu nie uwierzy a sprawca uniknie kary.

Dziecko – ofiara handlu ludźmi często jest świadkiem przemocy, przestępstw, a nierzadko zdarza się, że samo jest zmuszane do ich popełniania. Sprawca wykorzystuje to, strasząc dziecko, że czeka je za to kara ze strony organów ścigania. W związku z tym dziecko, zastraszone, broni i tłumaczy sprawcę. W przypadkach doświadczenia skrajnego zagrożenia życia u ofiary może rozwinąć się syndrom sztokholmski. Syndrom ten jest skutkiem psychologicznych reakcji na silny stres, który może spowodować, że dziecko nawiąże współpracę ze sprawcą wykorzystania lub nawet zacznie go traktować jak swojego opiekuna.

OGÓLNE ZASADY NAWIĄZYWANIA KONTAKTU Z DZIECKIEM MŁODSZYM:

- Zniż się do poziomu dziecka, czyli postaraj się być na wysokości wzroku dziecka (usiądź naprzeciwko/ukucnij, itp.).
- Zwracaj się do dziecka po imieniu, jeśli to możliwe.
- Mów powoli, spokojnym głosem, wyraźnie.
- Posługuj się prostym językiem.
- Utrzymuj kontakt wzrokowy.
- Obserwuj, czy jesteś przez dziecko rozumiany.
- W pytaniach wykorzystuj określenia używane przez dziecko.

ZASADY PROWADZENIA ROZMOWY Z DZIECKIEM POKRZYWDZONYM:

1. Podchodząc do dziecka najpierw się przedstaw.
2. Zaakceptuj i uznaj jego reakcje oraz uczucia. Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka - zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.
3. Reaguj na te uczucia pomagając dziecku poradzić sobie z nimi: „widzę, że jesteś skrępowana, to naturalne w takiej sytuacji"; „ludzie zazwyczaj wstydzą się, kiedy mówią o takich przeżyciach", „nie powstrzymuj płaczu, płacz pomaga".
4. Poinformuj dziecko o tym, co się będzie dalej działo. Nie zmyślaj, nie podawaj fałszywych informacji, nie dawaj gwarancji bez pokrycia.
5. Zaproponuj wsparcie: „Czy jest coś, w czym mogę spróbować Ci pomóc?"
6. Zapytaj czy chce się skontaktować z kimś bliskim.
7. Zaakceptuj odmowę.
8. Zapewnij dyskrecję, jednak poinformuj, że w sytuacji popełnienia przestępstwa mogą zaistnieć okoliczności, w który Twoim obowiązkiem będzie ujawnienie informacji odpowiednim organom.
9. Okaż dziecku zainteresowanie oraz życzliwość, poświęcić mu czas.
10. Więcej słuchaj, mniej mów- ważne jest aby dać czas dziecku na wypowiedzenie się. Nie bój się ciszy, wytrzymaj ją.
11. Daj dziecku przestrzeń do mówienia o tym, o czym chce mówić.
12. Nie wypytuj o szczegóły. Zadając pytanie zastanów się czemu je zdajesz, czy to pytanie ma zaspokoić Twoją ciekawość czy ma służyć pogłębieniu kontaktu, uzyskaniu ważnej informacji potrzebnej do udzielenia pomocy.
13. Daj dziecku odczuć, że się wierzysz w to, co mówi.
14. Zapewnij dziecko, że nie jest odpowiedzialne za to, co mu się przydarzyło.

15. Nie oceniaj. Nie zadawaj pytań, w których zawarta jest ocena: np. „dlaczego nie wezwałeś pomocy/nie uciekłeś?”, „dlaczego mu/jej uwierzyłeś”, „czemu się na to zgodziłaś/eś, skoro wiedziałeś…? itp. Z reguły wzbudza to poczucie winy u dziecka, a także wprawia je w zakłopotanie, ponieważ często nie rozumie ono przyczyn zachowań własnych i innych osób. Poza tym nie znasz sytuacji i doświadczeń dziecka, które mogły wpłynąć na jego zachowania.
16. Nie przytulaj dziecka, nie dotykaj go, chyba , że o to prosi- kontakt fizyczny może
17. je przestraszyć i „zamknąć", dotyk może mu się źle kojarzyć budzić traumatyczne wspomnienia, zwłaszcza w kontekście wcześniejszego wykorzystania.

Załącznik nr 10: Sposoby reagowania na krzywdzące zachowania rodzica/ opiekuna/innej osoby dorosłej wobec dziecka

Jeżeli widzisz przemoc wobec dziecka ze strony rodzica lub opiekuna - dziecko jest szarpane, wyzywane, poniżane, bite (np. karcenie klapsem) - **zareaguj!**

Twoja reakcja na krzywdę przywraca dziecku poczucie bezpieczeństwa i daje szansę na lepszą przyszłość. Może również ochronić zdrowie, a nawet życie dziecka!

Jak możesz zareagować:

ZAUWAŻ

Zasygnalizuj, że zauważyłeś sytuację krzywdzenia dziecka. Nawiązanie kontaktu wzrokowego może być wystarczającą reakcją powstrzymującą przemocowe zachowanie rodzica, opiekuna lub innego dorosłego towarzyszącego dziecku. Nie obawiaj się obserwować. Masz prawo przyglądać się temu, co dzieje się na terenie obiektu czy przestrzeni publicznej.

NAWIĄŻ KONTAKT

1. Kiedy rodzicem targają tak silne emocje, że nie potrafi powstrzymać przemocy wobec swojego dziecka, nie dotrą do niego racjonalne argumenty. Jeśli chcesz skutecznie zareagować, spróbuj obniżyć jego napięcie.
2. Zadaj proste pytanie, np.: „Przepraszam, czy coś się stało?”
3. Możesz też odnieść się do własnych doświadczeń, np.: „Pamiętam, kiedy moje dzieci były w tym wieku. To bardzo trudny czas. Czy mogę w czymś pomóc?”.
4. Czasem wystarczy głośno powiedzieć: „Widzę, że jest pani/panu trudno” lub „Czasem mamy zły dzień i wtedy nie potrafimy się dogadać”.

5. Sama próba nawiązania takiej rozmowy może dać rodzicowi do myślenia i zatrzymać przemoc wobec dziecka. Może to być też początek dalszej rozmowy prowadzącej do uspokojenia sytuacji.

NAZWIJ SYTUACJĘ

Nie krytykuj i nie atakuj, ale też nie unikaj nazywania rzeczy po imieniu.
Spokojnie, ale stanowczo mów o tym, co cię zaniepokoiło – np.: „Widzę, że uderzył Pan dziecko", „Proszę nie bić dziecka. Proszę nigdy tego nie robić".